

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання корупції та конфлікту інтересів у діяльності осіб, які займають політичні посади (реєстр. 2343а від 14 липня 2015 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 12 травня 2016 року (протокол № 47) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання корупції та конфлікту інтересів у діяльності осіб, які займають політичні посади (реєстр. № 2343а від 14 липня 2015 року) (далі – Законопроект), поданий народними депутатами України Чумаком В.В. та іншими.

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою комплексного вирішення проблеми існування постійного конфлікту між особистими фінансовими інтересами осіб, що займають політичні посади, та інтересами публічної служби.

Для досягнення мети авторами пропонується доповнити Закон України «Про запобігання корупції» положеннями, відповідно до яких визначається перелік осіб, які займають політичні посади, – Президент України, Прем'єр-міністр України, члени Кабінету Міністрів України, заступники міністрів, Голова Верховної Ради України, заступники Голови Верховної Ради України та народні депутати України. Для цих осіб пропонується встановити додаткові обмеження, які полягають у забороні отримувати доходи від оплачуваної діяльності не за основним місцем роботи, доходи від реалізації майнових прав інтелектуальної власності (у випадку, якщо вони перевищуватимуть 200 мінімальних зарплат на рік з одного джерела), дивіденди (від компанії, у якій політик володіє істотною участю), роялті, благодійну допомогу, матеріальну допомогу, виграші, призи.

У разі нарахування таких доходів на їхню користь, зазначені особи зобов'язані перерахувати їх на користь державного бюджету України та поінформувати про факт надходження цих доходів Національне агентство з питань запобігання корупції, яке здійснюватиме моніторинг і контроль виконання вказаного припису.

Також, Законопроектом передбачається внесення змін до Кодексу про адміністративні правопорушення з метою запровадження дієвих санкцій у випадку порушення даних обмежень, до законів України «Про статус народного депутата України» та «Про Кабінет Міністрів України» (далі – Закон) задля того, аби на рівні закону встановити достойну оплату праці для осіб, що займають політичні посади, та до закону України «Про здійснення державних закупівель», стосовно заборони брати участь у державних закупівлях юридичним особам, кінцевими вигодоодержувачами яких є особи, які займають політичні посади, або члени їх сімей.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Конституції України визначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8).

Як встановлено статтею 6 Конституції України, державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

За приписом частини другої статті 19 Конституції України, органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Повноваження Президента України визначаються виключно Конституцією України (пункт 31 частини першої статті 106), на чому неодноразово наголошував єдиний орган конституційної юрисдикції – Конституційний Суд України.

Так, у Рішенні від 10 квітня 2003 року № 7-рп Конституційний Суд України зазначив, що відповідно до Конституції України повноваження Президента України вичерпно визначені Конституцією України, а це унеможлиблює прийняття законів, які встановлювали б інші його повноваження (пункт 2 мотивувальної частини). У Рішенні Конституційного Суду України від 7 квітня 2004 року № 9-рп наголошено, що повноваження Верховної Ради України, як і повноваження Президента України, визначаються Конституцією України (підпункт 4.2 пункту 4 мотивувальної частини). У Рішенні Конституційного Суду України від 16 травня 2007 року № 1-рп вказано, що відповідно до пункту 31 частини першої статті 106 Конституції України повноваження Президента України визначаються лише Основним Законом України (пункт 6 мотивувальної частини).

Отже, пропозиція Законопроекту щодо встановлення обов'язку Президента України перераховувати доходи від оплачуваної діяльності не за основним місцем роботи, доходи від реалізації майнових прав інтелектуальної власності, дивіденди (від компанії, у якій політик володіє істотною участю), роялті, благодійну допомогу, матеріальну допомогу,

виграші, призи та інформувати про факт надходження цих доходів Національне агентство з питань запобігання корупції не відповідає положенням Основного Закону України, оскільки, такі повноваження Глави держави Конституцією України не передбачено.

Крім того, члени Комітету зауважили, що запропонований Законопроект перелік осіб, які займають політичні посади не повною мірою узгоджується з положенням частини п'ятої статті 9 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», яким визначено, що до політичних посад належать не лише посади заступників міністра, а і першого заступника міністра.

Також, дещо сумнівною є пропозиція Законопроекту про внесення змін до статей 53 і 54 Закону щодо встановлення на рівні закону розмірів посадових окладів Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України та їх заступників, з огляду на те, що визначення відповідно до закону умов оплати праці працівників бюджетних установ (якими є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету (пункт 12 частини першої статті 2 Бюджетного кодексу України), віднесено до повноважень Уряду (абзац сьомий пункту 6 частини першої статті 20 Закону). Таким чином, задля врегулювання порушеного питання і взаємоузгодження норм, необхідно також вносити зміни до статті 20 Закону та до інших законодавчих актів, що визначають умови оплати праці працівників бюджетних установ.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму висновку навело низку зауважень до Законопроекту та зазначило, що за результатами розгляду у першому читанні його доцільно повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Міністерством юстиції України також надано ряд зауважень, у тому числі й щодо суперечності Основному Закону України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання корупції та конфлікту інтересів у діяльності осіб, які займають політичні посади (реєстр. № 2343а від 14 липня 2015 року), поданий народними депутатами України Чумаком В.В. та іншими, суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ